

Vejledende udtalelse om miljøbeskyttelseslovens § 49 g

Kontor/afdeling
Varme og affald

Dato
1. december 2023

J nr.
2023 - 12579

/chlkr

På baggrund af en række henvendelser om fortolkning af miljøbeskyttelseslovens § 49 g har Energistyrelsen udarbejdet en vejledende udtalelse om reglerne.

Den vejledende udtalelse har til formål at belyse Energistyrelsens fortolkning af gældende regler i miljøbeskyttelsesloven. En vejledende udtalelse er udtryk for Energistyrelsens fortolkning af de pågældende bestemmelser i lovgivningen. Indholdet er alene vejledende.

Forbud mod kommunal behandling af affald egnet til materialenyttiggørelse

Kommunalbestyrelsen må som udgangspunkt ikke deltage i aktiviteter forbundet med behandling af affald egnet til materialenyttiggørelse, jf. miljøbeskyttelseslovens § 49 b, stk. 1¹. Forbuddet samt undtagelserne hertil er nærmere beskrevet i Energistyrelsens vejledende udtalelse omkring miljøbeskyttelseslovens § 49 b.

Samtidig fremgår det af miljøbeskyttelseslovens § 49 f, stk. 1, at kommunalbestyrelsen som udgangspunkt ikke må ikke eje automatiserede sorteringsanlæg til indledende sortering af affald eller til sortering af affald egnet til materialenyttiggørelse fra farligt affald eller forbrændings- eller deponeringsegnet affald.

Overgangsordninger

I forbindelse med indførelsen af bestemmelserne om forbud mod kommunal behandling af affald egnet til materialenyttiggørelse blev der indført en 5-årig overgangsperiode, hvor kommunalbestyrelsen under visse betingelser fortsat kan deltage i aktiviteter forbundet med behandling af affald egnet til materialenyttiggørelse.

Ifølge miljøbeskyttelseslovens § 49 g, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen i overgangsperioden deltage i aktiviteter forbundet med behandling af affald egnet til materialenyttiggørelse omfattet af en kommunal affaldsordning, når aktiviteterne er knyttet til et helt eller delvis kommunalt ejet behandlingsanlæg.

Det er en betingelse, at anlægget enten var godkendt og sat i drift senest den 16. juni 2020, eller at kommunalbestyrelsen senest den 16. juni 2020 havde foretaget væsentlige irreversible investeringer i etableringen af anlægget.

¹ Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 5 af 3. januar 2023.

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

Energistyrelsen bemærker, at fristen for anmeldelse til overgangsordningen udløb den 30. september 2022, jf. § 47 i affaldsaktørbekendtgørelsen², hvorfor nærværende vejledende udtalelse ikke nærmere gennemgår betingelserne for anmeldelse til overgangsordningen.

Der fremgår videre af miljøbeskyttelseslovens § 49 g, stk. 2, at kommunalbestyrelsen uanset forbuddet i miljøbeskyttelseslovens § 49 f, stk. 1, kan eje automatiserede sorteringsanlæg til indledende sortering eller til sortering af affald egnet til materialenyttiggørelse fra farligt affald eller forbrændings- eller deponeringsegnet affald.

Det er en betingelse, at anlægget enten var godkendt og sat i drift senest den 1. juli 2022, eller at kommunalbestyrelsen senest den 1. juli 2022 havde foretaget væsentlige irreversible investeringer i etableringen af anlægget.

Energistyrelsen bemærker, at fristen for anmeldelse til overgangsordningen udløb den 30. september 2022, jf. § 48 i affaldsaktørbekendtgørelsen, hvorfor nærværende vejledende udtalelse ikke nærmere gennemgår betingelserne for anmeldelse til overgangsordningen. Det skal hertil nævnes, at der knytter sig en dispensationsordning til miljøbeskyttelseslovens § 49 f, stk. 2 og 3. Denne udløb den 30/9-2022 og beskrives derfor heller ikke nærmere.

Reinvesteringer og vedligehold

Det fremgår af miljøbeskyttelseslovens § 49 g, stk. 3, at der, fra reglerne trådte i kraft den 1. juli 2022, ikke måtte foretages reinvesteringer i de anlæg, som er omfattet af overgangsordningen, jf. ovenfor. I begrebet reinvesteringer ligger bl.a. udgifter til etablering af nye anlæg, men også udgifter til levetidsforlængelse eller forbedringer af eksisterende anlæg som f.eks. udvidelse af anlæggets kapacitet, formueforøgelse eller forbedring af anlægget. Bestemmelsen betyder, at der ikke må foretages kommunale reinvesteringer i anlægget. Såfremt anlægget er ejet af et offentligt-privat selskab, vil bestemmelsen eksempelvis ikke være til hinder for, at den private medejer foretager reinvesteringer i anlægget, for eksempel ved kapitalindskud eller indskud af aktiver.

Det følger videre af bestemmelsen, at der dog gerne må afholdes udgifter til almindeligt vedligehold. Med dette menes udgifter til at sætte anlægget i samme tekniske stand, som det var den 1. juli 2022. Der kan også være tale om udgifter, der afholdes for at efterleve krav i ny regulering, der er en forudsætning for forsat drift af anlægget, herunder f.eks. miljøkrav. Det er en forudsætning for, at udgifterne kan afholdes, at der ikke investeres for at opnå en overimplementering af kravet.

² Bekendtgørelse om affaldsregulativer, -gebyrer og -aktører m.v., jf. bekendtgørelse nr. 1536 af 16. december 2022, som ændret ved bekendtgørelse nr. 875 af 8. juni 2023.

Udskillelse af aktiviteter

Overgangsordningen indeholder desuden et krav om udskillelse af de omfattede aktiviteter i et eller flere særskilte selskaber, som drives på kommercielle vilkår i aktie- eller anpartsselskabsform, jf. miljøbeskyttelseslovens § 49 h, stk. 1. Det følger af bestemmelsen, at aktiviteterne skal være selskabsudskilt den 1. januar 2024, og at selskaberne ikke må udøve andre aktiviteter end aktiviteter forbundet med behandling af affald egnet til materialenyttiggørelse, indledende sortering af affald og sortering af affald egnet til materialenyttiggørelse fra farligt affald eller forbrændings- eller deponeringsegnet affald.

Kommunalbestyrelsens udskillelse af aktiviteterne i det særskilte selskab vil skulle ske på almindelige markedsmæssige vilkår og i overensstemmelse med de almindelige konkurrence- og statsstøtteretlige regler.

Energistyrelsen bemærker, at bestemmelsen alene gælder kommunalbestyrelsens deltagelse i de omfattede aktiviteter, hvorimod private aktørers deltagelse i aktiviteterne ikke vil være underlagt krav til, hvilken selskabsform aktiviteterne skal udøves i.

I den forbindelse skal kommunalbestyrelsen anmelde selskabsudskillelsen af de pågældende aktiviteter til Forsyningstilsynet senest den 31. marts 2024, jf. § 49 i affaldsaktørbekendtgørelsen. Anmeldelsen til Forsyningstilsynet skal indeholde oplysninger om, hvilket anlæg og hvilke tilhørende aktiviteter der er udskilt i aktie- eller anpartsselskaber, og selskabets åbningsbalance.

Kommunalbestyrelsen må i øvrigt ikke foretage kapitalindskud i de udskilte aktie- og anpartsselskaber, efter selskabet er stiftet, medmindre det er nødvendigt for opretholdelse af almindelig drift og vedligehold af anlæg, der er udskilt i selskabet, jf. affaldsaktørbekendtgørelsens § 49, stk. 3.

Serviceaftaler ifm. udskillelse af aktiviteter

Det følger af miljøbeskyttelseslovens § 49 h, stk. 2, at kommunalbestyrelsen kan levere service- og administrationsydelser til de udskilte selskaber, som kommunalbestyrelsen deltager i som følge af overgangsordningen. Aftalerne skal indgås på markedsmæssige vilkår.

Det betyder, at de selskaber, som varetager aktiviteter som led i overgangsordningen, kan købe service- og administrationsydelser fra ejerkommunen eller ejerkommunerne, selvom selskabet er udskilt fra den kommunale forvaltning.

Det vil f.eks. kunne være ydelser, der vedrører IT-systemer- og udstyr, leje af kommunale grunde, personalebistand, bogholderi m.v.

Bestemmelsen gør ikke udtømmende op med, hvilke opgaver en kommune kan udføre for selskabet. Kommuner vil således fortsat kunne levere andre ydelser til selskabet, når det er muligt inden for kommunalfuldmagtens rammer.

Bestemmelsen vil således supplere kommunalfuldmagtsreglerne, hvorefter en kommune kan afsætte sin overkapacitet til tredjemand for at undgå værdispild.

Overgangsordningens varighed

Overgangsordningen løber frem til 1. juli 2027, hvor den ophæves. Efter dette tidspunkt kan kommunalbestyrelsen således som udgangspunkt ikke:

- Deltage i aktiviteter forbundet med behandling af affald egnet til materialenyttiggørelse omfattet af en kommunal affaldsordning, herunder når aktiviteterne er knyttet til et helt eller delvis kommunalt ejet behandlingsanlæg (som opfylder nærmere betingelser).
- eje automatiserede sorteringsanlæg til indledende sortering af affald eller til sortering af affald egnet til materialenyttiggørelse fra farligt affald eller forbrændings- eller deponeringseget affald (som opfylder nærmere betingelser).

Ordningens ophør betyder derfor, at kommunalbestyrelser, der har deltaget i overgangsordningen, pr. 1. juli 2027 skal afhænde de selskaber, som er oprettet i forbindelse med kravet om udskillelse af aktiviteterne, jf. ovenfor om miljøbeskyttelseslovens § 49 h.

Forsyningstilsynets tilsyn i overgangsperioden

Det følger af affaldsaktørbekendtgørelsens § 58, at kommunalbestyrelser, som har anmeldt deres deltagelse i overgangsordningen efter § 49 g til Forsyningstilsynet;

- ikke foretager reinvesteringer i de i omfattede anlæg, jf. miljøbeskyttelseslovens § 49 g, stk. 3.
- selskabsudskiller de omfattede aktiviteter den 1. januar 2024, jf. miljøbeskyttelseslovens § 49 h, stk. 1.
- indgår aftaler på markedsmæssige vilkår om service- og administrationsydelser med de udskilte selskaber, jf. miljøbeskyttelseslovens § 49 h, stk. 2.
- ikke foretager kapitalindsud i de udskilte selskab efter stiftelsen, jf. affaldsaktørbekendtgørelsens § 49, stk. 3, med mindre det er nødvendigt for almindelig drift og vedligehold.

Slutteligt er det i affaldsaktørbekendtgørelsens § 50 fastsat, at Forsyningstilsynet kan påbyde, at manglende overholdelse af vilkår for deltagelse i overgangsordningen bringes i orden straks eller inden en nærmere angivet frist.

Hvis en kommune eller et kommunalt fællesskab ikke efterkommer Forsyningstilsynets påbud, vil dette kunne påses af Ankestyrelsen som led i Ankestyrelsens tilsyn med kommunerne i henhold til kommunestyrelsesloven. Forsyningstilsynet har i sådanne tilfælde mulighed for at rette henvendelse til Ankestyrelsen, der, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, i sidste instans vil kunne fastsætte tvangsbøder til de ansvarlige medlemmer af kommunalbestyrelsen i medfør af § 50 b i kommunestyrelsesloven